

CENTRE CATALÀ DE SOLIDARITAT, FUNDACIÓ PRIVADA (CECAS)

Àmbit geogràfic: Autonòmic

Forma jurídica: Fundació privada

Seu social: Barcelona

- 46 persones treballadores
- 35 persones voluntàries
- 18 persones sòcies

NOMBRE ACTUAL DE PERSONES ATESES EN ELS SERVEIS D'ATENCIÓ A LES PERSONES:

- 578 a serveis a persones amb drogodependències

www.cecassfundacio.cat

Breu història de l'organització

El Centre Català de Solidaritat (CECAS) és una Fundació privada sense ànim de lucre fundada l'any 1991, que es dedica a l'atenció de persones amb drogodependència, especialment aquelles que es troben en situació d'exclusió social, amb tractaments biopsicosocials i reeducatius de les drogodependències considerant les patologies derivades.

La visió sobre la drogodependència del CECAS, doncs, és que és una pandèmia social a la qual la mateixa societat té el repte de donar una resposta sabent que és el mateix individu el que té la capacitat d'assumir la responsabilitat de millora. En relació amb aquesta visió, el CECAS va generar la seva missió atenent les persones drogodependents, especialment aquelles en exclusió social, en el marc d'uns valors transversals, que estan inspirats en l'italià Progetto Uomo (1994).

La fundació privada CECAS està compromesa amb la igualtat de gènere i ho ha demostrat des de la seva fundació. Podem destacar d'aquest compromís el fet que l'abril del 2005, el CECAS va ser capdavanter al país en crear un centre de Comunitat Terapèutica només per a dones.

Des de la perspectiva ecosocial i intercultural, es té molt en compte l'ecologia i la no discriminació per raó d'origen, context cultural o religió de les persones drogodependents.

Missió

La Fundació CECAS té com a missió atendre persones amb drogodependències, especialment aquelles en situació d'exclusió social, abordant patologies associades i oferint un tractament integral de qualitat. Amb una visió centrada en crear espais d'acollida i tractament, CECAS treballa per millorar la qualitat de vida, l'autonomia i el benestar de les persones, tenint en compte les seves necessitats i potencialitats.

Els seus valors, com l'afecte, la solidaritat, la responsabilitat social, la lluita contra la marginalitat, el compromís, la motivació, l'entusiasme, l'esperança, la paciència i la tolerància guien les accions de l'entitat.

Descripció de l'activitat

CECAS implementa un programa terapèutic-educatiu per a la rehabilitació i la reinserció de persones amb drogodependència.

A partir d'un enfocament bio-psicosocial, s'estructuren els models d'intervenció que es consideren més adients per al tractament

de cada cas, tenint en compte que l'individu és el principal responsable de la seva recuperació, però que també hi influeix el seu entorn familiar i social.

El CECAS ha escollit un model d'intervenció sociosanitari de tractament, ja que pretenem no solament deshabituar la persona de la droga, sinó també acompanyar-la en el seu procés de canvi fins a assolir una vida autònoma i responsable.

Per arribar al màxim d'usuaris, CECAS disposa de centres en tres ciutats:

Barcelona on es troben la seu central, el Centre d'Atenció i Seguiment, el Servei d'acompanyament a la vida autònoma i la comunitat terapèutica per a homes en fase d'acollida. També hi ha dos pisos per a la fase final de reinserció.

Sant Cugat: a la Finca Can Puig, on els homes segueixen la 2a fase del projecte terapèutic.

Tarragona: Aquí es troba l'única comunitat terapèutica per a dones de tot el Principat, on es desenvolupen totes les fases del procés terapèutic.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

PROGRAMA DE SUPORT A LES FAMÍLIES

Breu descripció

La família és considerada com el grup bàsic de la societat, és una institució que trobem en totes les cultures, essent l'estructura comunitària que s'ha mantingut més estable fins al nostres dies.

El treball de famílies a CECAS ofereix un espai d'intervenció socioeducativa i terapèutica amb la família de les persones usuàries sota la mirada integral educativa.

El servei té per objectiu general acompanyar i facilitar l'apoderament de les famílies en el seu procés de creixement, des de la mirada sistemàtica i el paradigma de la parentalitat positiva.

El CECAS té una línia d'intervenció molt pròpia que ha consolidat al llarg del temps, que és el treball d'orientació i de teràpia sistèmica amb les famílies. La bibliografia acadèmica explica que els tractaments que inclouen teràpia familiar són més eficaços que els que no la contempen (Stanton i et al., 1982). La importància de la família o els referents és clau.

Al projecte familiar, s'acompanya i facilita a l'apoderament de les famílies en el seu procés de creixement, des de la mirada sistèmica i el paradigma de la parentalitat positiva.

El Treball familiar al CECAS l'entendem des de tres vessants diferents, però totalment complementàries en els casos que sigui possible.

- Treball Familiar Individual (usuari).
- Treball Familiar amb la Família de l'usuari.
- Treball Familiar conjunt (usuari – membres de la família)

Al projecte familiar s'ofereix:

1. Un espai d'acollida i escolta, lliure de judicis que garanteixi la confidencialitat.
2. Suport i contenció per disminuir el nivell d'angoixa i patiment personal que genera el moment que viu la família.
3. Informació sobre les característiques pròpies del tractament, així com el seu funcionament.
4. Capacitar a la família per poder abordar les seves dificultats i conflictes d'una forma menys disfuncional i més adaptativa.

Aportació de valor de la iniciativa

1. Millora del benestar emocional i psicològic de les famílies- Les famílies sovint pateixen estrès, culpa, ansietat o desesperança. El suport psicològic i emocional ajuda a alleujar aquestes càrregues.
2. Prevenció de conflictes familiars
3. Empoderament de les famílies Formar-les perquè entenguin millor l'addicció i el seu paper en el procés de recuperació.
4. Suport mutu i xarxa comunitària Crear espais grupals on les famílies puguin compartir experiències i no sentir-se soles.
5. Millora de l'eficàcia dels tractaments de les persones drogodependents
6. Reducció de l'estigma Contribuir a una visió més empàtica i informada de les addiccions, lluitant contra prejudicis.
7. Impacte social i econòmic positiu Evitar desestructuracions familiars pot reduir la càrrega sobre serveis socials, sanitaris o judicials. Pot prevenir problemes secundaris com abandonament escolar, violència domèstica o exclusió social

Necessitat a la qual respon

A partir de la teoria (Marcos i Garrido, 2009) i l'evidència científica, CECAS ha comprovat que el treball terapèutic familiar millora el procés terapèutic de les persones drogodependents usuàries dels seus serveis, augmentant la retenció en el programa de rehabilitació i afavorint l'eficàcia de la teràpia psicològica individual. Aquestes millores es deuen a l'alleugeriment de l'angoixa familiar, a la comprensió del procés terapèutic per part de la família i a la seva implicació en aquest.

Com apunta l'informe FOESSA (Fomento de Estudios Sociales y Sociología Aplicada) del 2022, “la família esdevé un dels factors de protecció i d'inserció més importants per a les persones drogodependents”, tot i que també alguns factors de risc i vulnerabilitat estan estretament relacionats amb la família.

Així doncs, el servei a les famílies del CECAS respon a la necessitat de donar suport a les famílies de les persones usuàries, per ajudar-les a sostenir el procés que estan seguint els seus familiars, el que ahora és un clar reforç per aquests.

Principals objectius assolits

- Entendre per part de les famílies què és tenir un problema com l'addicció.
- Aconseguir que les famílies reconeixin i assumeixin el problema de la drogodependència com a propi del sistema familiar.
- Modificar els esquemes relacionals que estaven incidint en el manteniment de l'estructura addictiva (sobreprotecció, discussions, etc.).
- Implicar les famílies en el seguiment del procés terapèutic, responsabilitzant-les d'observar i comunicar el que l'usuari/ària fa (referent a normativa, abstinència i responsabilitats).
- Capacitar a la família per poder abordar les seves dificultats i conflictes d'una forma menys disfuncional i més adaptativa.
- Entendre la recaiguda com a part del tractament i donar estratègies per actuar-hi.

Principals resultats obtinguts

La reinserció de les persones usuàries en la societat esdevé útil i beneficiosa per aquesta en conjunt. Oferir espais terapèutics a persones amb problemes de drogodependència suposa un benefici per a la societat.

Aquests beneficis es poden observar en un sistema sanitari menys pressionat (ja que hi ha més reinsercions que recaigudes) i en les zones d'origen de les persones usuàries (el poble, el barri), que experimenten una reducció dels conflictes. Els entorns socials desestructurats també reben un impacte positiu.

Els altres grans beneficiats d'aquest projecte són les famílies de les persones usuàries.

L'any 2024 es van atendre 141 familiars de les persones drogodependents usuàries dels serveis de l'entitat (111 familiars d'usuaris i 30 familiars d'usuàries).

Perfil del familiar de l'usuari: la majoria (68,30%) eren dones; el 31,69% restant homes.

Perfil del familiar de la usuària: 55,7% dones i 44,2% homes.

Els resultats de les darreres enquestes de satisfacció que s'envien a les famílies tenen una nota mínima d'un 7,71 a les infraestructures i una nota màxima d'un 8,62 als professionals.

Abast de l'experiència

El programa va dirigit a les persones usuàries i les seves famílies, a les seus de Barcelona, Sant Cugat del Vallès i Tarragona.

L'objectiu principal de CECAS, basat en la seva missió d'atendre persones en situació de drogodependència, és ampliar i millorar la cartera de serveis existent per poder arribar a més persones necessitades i oferir-los el millor suport possible.

Durant anys, i de manera transversal a totes les fases del projecte, CECAS ha treballat amb les famílies com a element facilitador dels processos terapèutics. Amb aquest projecte, CECAS pretén continuar treballant en aquesta línia, així com augmentar la qualitat i la diversitat de les intervencions amb experiències com els seminaris de parentalitat positiva i l'espai de supervisió de visites biològiques.

Persones implicades en l'experiència:

- Treballadores: 6
- Sòcies: 0
- Ateses: 141
- Voluntàries: 1

Principals factors clau d'èxit

Entre els factors determinants de l'èxit del programa de suport a les famílies destaquen:

- Tenir clar des d'un principi quin és l'impacte en les famílies del consum de substàncies: afecta la dinàmica familiar, les relacions entre els membres de la família, el funcionament quotidià i les seves finances.
- Identificar en cada cas les necessitats de suport de la família.
- Conèixer de primera mà les perspectives i preocupacions de la família respecte al consum de substàncies de la persona, incloent-hi els seus temors, esperances, expectatives i aspiracions per al futur.
- Determinar quins recursos i serveis són necessaris per a cada família (teràpia familiar, suport psicològic, assessorament legal)
- Identificar els factors de resiliència familiar, com ara els punts forts de la família, les estratègies de frontissa i el suport disponible, que poden ser potenciats per ajudar la família a fer front a la situació.
- Avaluar l'eficàcia del Programa de Suport a les Famílies (PSF), cosa que ens permet ajustar-los segons les necessitats específiques identificades.
- Treball transversal a CECAS: el Programa de Suport a les Famílies (PSF), de fet, és un programa transversal en tots els projectes i serveis de la fundació
- Treball en xarxa amb altres entitats de salut mental.

Dificultats i reptes superats

1. Resistència inicial d'algunes famílies a participar en el programa: sentiment de culpa o vergonya; negació del problema; desconfiança en els serveis (per males experiències prèvies o manca d'informació).
2. Diversitat de necessitats. Cada família és única (diferents dinàmiques, nivells d'afectació, contextos culturals i socio-econòmics), per la qual cosa esdevé imprescindible realitzar una adequada detecció de necessitats, per mirar d'oferir un programa personalitzat per a tothom, dins de les possibilitats de l'entitat.
3. Manca de recursos: finançament limitat
4. Aconseguir que hi hagués un enfocament integral a l'entitat.
5. Impacte emocional dels professionals: el treball amb famílies molt afectades pot provocar més desgast emocional en l'equip.

6. Problemes logístics i d'accessibilitat: cal ajustar els horaris a les responsabilitats familiars o laborals.

7. Expectatives irrealistes: algunes famílies esperen canvis ràpids o resultats immediats. Cal treballar les expectatives i oferir un marc realista de què pot oferir el programa.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

1. Enfocament familiar sistèmic i integral: no només es treballa la persona amb addicció, sinó tota la dinàmica familiar.
2. Treball en xarxa amb altres entitats de salut mental (Sant Joan de Déu - CSMA Ciutat Vella, Unitat aguts de l'Hospital Sagrat Cor de Martorell, UPD Hospital Sagrat Cor de Martorell, Unitat aguts Benito Menni, UPD Benito Menni, UPD Hospital Emili Mira i UPD Hospital Pere Mata).
3. Atenció a la diversitat de famílies que existeixen a la societat actual.

Pel que fa al parentiu de les famílies dels homes usuaris, la majoria (el 40,84%) eren mares (45), tot seguit de les germanes (24), els pares (22), els germans/cunyats (13) i les parelles (7 dones). Després, també es van atendre quatre filles, tres amics, un fill i una cosina.

En el cas de les famílies de les dones, la majoria (36,5%) eren mares (11) i germans/es (8, un 26,9%), tot seguit de fills (5), pares (3), parelles (2), avis (1) i un altre tipus de referent.

4. Avaluació continua i participativa comptant amb les persones usuàries i les seves famílies.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Tot el Programa de Suport a les Famílies és transferible i replicable, tenint en compte els següents aspectes:

- Enfocament integral i sistèmic a l'entitat
- Aproximació a les famílies i treball per fer-los-hi veure les bondats de prendre part en el programa
- Adequada detecció de necessitats personals i familiars
- Treball en tres vessants:
 - Treball Familiar Individual (usuari).
 - Treball Familiar amb la Família de l'usuari.
 - Treball Familiar conjunt (usuari – membres de la família)

- Oferiment d'espai d'acollida i escolta; suport i contenció
- Informació i comunicació sobre les característiques pròpies del tractament
- Capacitació a les famílies per poder abordar les seves dificultats i conflictes
- Treball en xarxa amb altres entitats de salut mental
- Avaluació continua del programa